

Spółeczne oceny uczciwości i rzetelności zawodowej

Przedruk i rozpowszechnianie
tej publikacji **w całości** dozwolone
wyłącznie za zgodą CBOS.
Wykorzystanie **fragmentów**
oraz danych empirycznych
wymaga podania źródła

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku 9 stycznia 2015 roku

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Świętojerska 5/7, 00-236 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

Uogólniona ocena uczciwości i rzetelności zawodowej przedstawicieli różnych branż służy m.in. budowaniu społecznego zaufania do reprezentantów danego zawodu, a także do instytucji, w których są zatrudnieni, a ono z kolei wpływa na właściwe funkcjonowanie życia społecznego.

Próbie wysondowania społecznych opinii i przekonań dotyczących uczciwości i rzetelności zawodowej przedstawicieli wielu różnych zawodów podjęliśmy po raz pierwszy w roku 1997, a następnie powtarzaliśmy w latach 2000 i 2006¹. Dokładnie po dziesięciu latach, jakie upłynęły od ostatniego sondażu na ten temat, postanowiliśmy sprawdzić, czy w społecznym postrzeganiu uczciwości i rzetelności zawodowej osób wykonujących różne zawody i funkcje zaszły zmiany².

HIERARCHIA ZAWODÓW ZE WZGLĘDU NA POSTRZEGANĄ UCZCIWOŚĆ I RZETELNOŚĆ

Uczciwość i rzetelność zawodową ludzi wykonujących różne zawody lub działających w określonych dziedzinach ankietowani oceniali za pomocą 5-punktowej skali (od „bardzo nisko” do „bardzo wysoko”), której środek stanowiły oceny „średnio, przeciętnie”.

Zawody oceniane ze względu na postrzeganą uczciwość i rzetelność ich przedstawicieli uszeregowano według średniej uzyskanych ocen (tabela 1), a nie według łącznej liczby ocen pozytywnych czy negatywnych, co pozwoliło wyeliminować wpływ większej lub mniejszej wiedzy ankietowanych o poszczególnych zawodach na rozkład ocen. W niektórych przypadkach spora grupa respondentów nie miała wyrobionej opinii na temat danej profesji, w związku z czym odsetki jej ocen – zarówno pozytywnych, jak i negatywnych – były wyraźnie niższe.

¹ Zob. komunikaty CBOS: „Uczciwość i rzetelność zawodowa”, styczeń 1998 (oprac. W. Derczyński), „Opinie o uczciwości i rzetelności zawodowej”, sierpień 2000 (oprac. W. Derczyński) oraz „O uczciwości i rzetelności zawodowej”, marzec 2006 (oprac. W. Derczyński).

² Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (309) przeprowadzono metodą wywiadów bezpośrednich (face-to-face) wspomaganą komputerowo (CAPI) w dniach 3–10 lutego 2016 roku na liczącej 1000 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

Tabela 1

Chcielibyśmy teraz dowiedzieć się, co sądzi Pan(i) o uczciwości i rzetelności ludzi, którzy pracują lub działają w różnych dziedzinach, wykonują różne zawody. Jak by Pan(i) ocenił(a) uczciwość i rzetelność:	Bardzo nisko	Raczej nisko	Średnio, przeciętnie	Raczej wysoko	Bardzo wysoko	Trudno powiedzieć	Średnia ocen (1-5)	Odchylenie standardowe
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	w procentach		
- naukowców	0	2	30	44	11	13	3,73	0,72
- pielęgniarek	1	3	33	46	13	4	3,71	0,77
- informatyków	0	2	36	38	5	18	3,56	0,66
- nauczycieli	1	4	43	39	8	5	3,53	0,73
- dentystów (stomatologów)	2	4	42	39	7	6	3,49	0,76
- rzemieślników wykonujących różne usługi, naprawy	1	4	52	32	6	5	3,40	0,70
- sprzedawców w sklepach	1	3	56	33	5	2	3,39	0,66
- lekarzy	3	10	49	31	5	2	3,27	0,82
- policjantów	5	12	53	23	2	5	3,07	0,81
- kupców - właścicieli sklepów, hurtowni	1	11	61	17	1	9	3,06	0,63
- dziennikarzy	4	15	53	18	2	8	2,99	0,80
- prywatnych przedsiębiorców	5	14	53	17	1	10	2,96	0,77
- urzędników w urzędach gminnych i miejskich	5	15	55	17	2	6	2,94	0,80
- adwokatów	6	14	44	17	2	17	2,93	0,86
- dyrektorów, kierowników firm, przedsiębiorstw	5	15	54	13	1	12	2,88	0,75
- sędziów w sądach	7	20	41	15	3	14	2,85	0,93
- duchownych, księży	10	19	47	17	3	4	2,83	0,94
- agentów ubezpieczeniowych	6	23	46	11	0	14	2,74	0,79
- finansistów, bankowców	9	19	48	9	1	14	2,71	0,85
- maklerów giełdowych	7	13	36	6	1	37	2,69	0,83
- działaczy związków zawodowych	11	20	40	10	1	18	2,64	0,90
- urzędników państwowych wysokiego szczebla	10	25	47	8	1	9	2,61	0,83
- posłów na Sejm (parlamentarzystów)	21	33	36	3	0	7	2,23	0,84
- polityków	26	35	32	2	0	5	2,12	0,83
Ogólna średnia ocen							3,01	0,79

Spośród dwudziestu czterech zawodów objętych badaniem tylko dziesięć uzyskało średnie ocen powyżej „3”, co oznacza, że w stosunku do przedstawicieli tych zawodów oceny pozytywne przeważają nad negatywnymi. Zdecydowanie najlepiej oceniane ze względu na uczciwość i rzetelność zawodową profesje to naukowcy, pielęgniarki, informatycy, nauczyciele oraz dentyści. Nieco powyżej środka skali lokują się także rzemieślnicy, sprzedawcy w sklepach, lekarze, policjanci oraz kupcy.

W przypadku czterech profesji (dziennikarzy, prywatnych przedsiębiorców, urzędników gminnych i miejskich oraz adwokatów) oceny pozytywne i negatywne mniej więcej się równoważą, co oznacza, że średnia ocen oscyluje wokół środka skali,

natomiast w pozostałych przypadkach przeważają oceny negatywne, przy czym tradycyjnie do profesji najgorzej ocenianych pod względem rzetelności i uczciwości zawodowej należą urzędnicy państwowi wysokiego szczebla, posłowie na Sejm oraz politycy.

Częściej negatywnie niż pozytywnie Polacy zapatrują się także na uczciwość i rzetelność zawodową dyrektorów i kierowników firm (przedsiębiorstw), sędziów, osób duchownych, agentów ubezpieczeniowych, bankowców, maklerów giełdowych oraz działaczy związków zawodowych.

Średnie ocen uczciwości i rzetelności zawodowej mierzone na skali od 1 do 5 różnią się w poszczególnych grupach społeczno-demograficznych (patrz tabela aneksowa 1). Wprawdzie nieco częściej niż inni pozytywnie o różnych zawodach wypowiadają się mieszkańcy największych miast, respondenci z wyższym wykształceniem, osiągający najwyższe dochody *per capita* oraz praktykujący religijnie kilka razy w tygodniu, a z uwagi na status zawodowy – kadra kierownicza i specjaliści wyższego szczebla, pracownicy administracyjno-biurowi, osoby zatrudnione w sektorze usług oraz renciści, ale nie wszystkich zawodów objętych badaniem to dotyczy. Dla przykładu – osoby z wyższym wykształceniem, o wysokiej pozycji zawodowej oraz mieszkające w największych miastach generalnie w swoich ocenach wyróżniają się *in plus*, jednak nieco gorzej niż przeciętnie zapatrują się na uczciwość i rzetelność dziennikarzy, polityków, posłów i działaczy związkowych. Z kolei respondenci najczęściej praktykujący religijnie nieco gorzej niż pozostali oceniają pracę naukowców, dentystów, lekarzy, dziennikarzy, rzemieślników, prywatnych przedsiębiorców i maklerów giełdowych.

ZMIANY W OCENACH RZETELNOŚCI I UCZCIWOŚCI ZAWODOWEJ

Patrząc na średnie ocen i porównując tegoroczne wyniki z uzyskanymi w poprzednich sondażach można zauważyć, że w stosunku do pomiaru z roku 2006 minimalnie poprawiły się opinie o rzetelności i uczciwości zawodowej przedstawicieli jedynie pięciu profesji, przy czym w czterech przypadkach był to wzrost raczej symboliczny (nieistotny statystycznie), natomiast w odniesieniu do pozostałych zawodów obecne oceny są minimalnie gorsze (cztery przypadki) lub znacząco gorsze (trzyście przypadków).

W stosunku do pomiaru z roku 2000 wzrosły (w mniejszym lub większym stopniu) oceny rzetelności i uczciwości zawodowej dla dwunastu profesji, a spadły dla dziesięciu, natomiast porównując obecne wyniki z uzyskanymi w roku 1997 można zauważyć poprawę ocen w odniesieniu do dziesięciu profesji, a spadek w stosunku do trzynastu. Generalnie

rzecz biorąc, bazując na średnich można powiedzieć, że obecne oceny uczciwości i rzetelności dziewięciu zawodów są najgorsze, odkąd badamy tę problematykę. Dotyczy to naukowców, dziennikarzy, maklerów giełdowych, finansistów i bankowców, księży i pozostałych duchownych, agentów ubezpieczeniowych, działaczy związków zawodowych, parlamentarzystów oraz polityków, przy czym jedynie w dwóch ostatnich przypadkach obserwowany jest stały trend spadkowy. Z kolei nieznacznie, ale w miarę systematycznie rosną, osiągając obecnie najwyższe średnie, oceny uczciwości i rzetelności zawodowej stomatologów, lekarzy, sprzedawców w sklepach, rzemieślników wykonujących różne usługi oraz urzędników niższego szczebla.

Ogólnie rzecz biorąc, tegoroczne oceny uczciwości i rzetelności zawodowej są najniższe w historii naszych badań. Od poprzedniego pomiaru uogólniona średnia ocen dla wszystkich ocenianych zawodów mierzona na skali od 1 do 5 zmniejszyła się z 3,15 do 2,99 (zob. tabela 2).

Tabela 2

Chcielibyśmy teraz dowiedzieć się, co sądzi Pan(i) o uczciwości i rzetelności ludzi, którzy pracują lub działają w różnych dziedzinach, wykonują różne zawody. Jak by Pan(i) ocenił(a) uczciwość i rzetelność:	Bardzo nisko	Raczej nisko	Średnio, przeciętnie	Raczej wysoko	Bardzo wysoko	Trudno powiedzieć	Średnia ocen (1-5)	Odchylenie standardowe	
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	w procentach			
- naukowców	1997	0	3	25	41	14	16	3,78	0,79
	2000	1	3	21	45	17	14	3,86	0,80
	2006	0	2	18	50	18	12	3,94	0,72
	2016	0	2	30	44	11	13	3,73	0,72
- pielęgniarzek	1997	1	5	39	41	10	4	3,56	0,79
	2000	1	4	34	48	9	4	3,64	0,74
	2006	1	4	31	46	14	4	3,72	0,79
	2016	1	3	33	46	13	4	3,71	0,77
- nauczycieli	1997	1	6	46	33	8	6	3,45	0,77
	2000	1	6	44	37	6	6	3,44	0,76
	2006	1	4	38	40	10	7	3,60	0,77
	2016	1	4	43	39	8	5	3,53	0,73
- dentystów (stomatologów)	1997	3	13	41	27	9	6	3,27	0,94
	2000	4	10	42	32	6	6	3,26	0,90
	2006	2	9	38	37	9	6	3,44	0,87
	2016	2	4	42	39	7	6	3,49	0,76
- rzemieślników wykonujących różne usługi, naprawy	1997	2	9	57	25	3	5	3,19	0,72
	2000	2	7	48	33	4	6	3,32	0,76
	2006	1	6	46	36	5	6	3,41	0,71
	2016	1	4	52	32	6	5	3,40	0,70

Tabela 2 (cd.)

Chcielibyśmy teraz dowiedzieć się, co sądzi Pan(i) o uczciwości i rzetelności ludzi, którzy pracują lub działają w różnych dziedzinach, wykonują różne zawody. Jak by Pan(i) ocenił(a) uczciwość i rzetelność:	Bardzo nisko	Raczej nisko	Średnio, przeciętnie	Raczej wysoko	Bardzo wysoko	Trudno powiedzieć	Średnia ocen (1-5)	Odchylenie standardowe	
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	w procentach			
- sprzedawców w sklepach	1997	2	10	65	18	4	2	3,11	0,71
	2000	1	8	64	22	3	2	3,19	0,68
	2006	1	5	57	29	6	2	3,35	0,71
	2016	1	3	56	33	5	2	3,39	0,66
- lekarzy	1997	5	18	43	23	9	2	3,13	0,99
	2000	5	20	42	24	6	2	3,06	0,95
	2006	4	14	42	29	8	3	3,23	0,93
	2016	3	10	49	31	5	2	3,27	0,82
- policjantów	1997	6	20	51	16	3	4	2,92	0,86
	2000	5	21	49	16	3	5	2,92	0,87
	2006	3	13	42	33	5	4	3,26	0,87
	2016	5	12	53	23	2	5	3,07	0,81
- kupców, właścicieli sklepów, hurtowni	1997	3	14	59	15	2	7	3,00	0,71
	2000	2	13	56	18	2	9	3,07	0,73
	2006	1	8	55	24	4	9	3,24	0,69
	2016	1	11	61	17	1	9	3,06	0,63
- dziennikarzy	1997	3	12	46	25	6	9	3,22	0,86
	2000	2	8	39	33	8	11	3,42	0,83
	2006	1	8	35	39	10	7	3,52	0,86
	2016	4	15	53	18	2	8	2,99	0,80
- prywatnych przedsiębiorców	1997	5	18	50	14	2	10	2,90	0,83
	2000	5	17	49	15	3	11	2,92	0,84
	2006	3	12	51	21	4	9	3,12	0,81
	2016	5	14	53	17	1	10	2,96	0,77
- urzędników w urzędach gminnych i miejskich	1997	7	24	53	10	2	5	2,75	0,81
	2000	9	26	50	8	1	6	2,64	0,82
	2006	6	20	48	18	3	5	2,90	0,87
	2016	5	15	55	17	2	6	2,94	0,80
- adwokatów	1997	5	14	36	18	3	24	3,01	0,92
	2000	6	16	39	14	2	23	2,88	0,90
	2006	5	18	39	17	4	17	2,96	0,91
	2016	6	14	44	17	2	17	2,93	0,86
- dyrektorów, kierowników firm, przedsiębiorstw	1997	4	14	50	15	3	14	2,99	0,81
	2000	6	17	48	14	1	14	2,85	0,83
	2006	4	17	52	13	2	11	2,92	0,78
	2016	5	15	54	13	1	12	2,88	0,75

Tabela 2 (cd.)

Chcielibyśmy teraz dowiedzieć się, co sądzi Pan(i) o uczciwości i rzetelności ludzi, którzy pracują lub działają w różnych dziedzinach, wykonują różne zawody. Jak by Pan(i) ocenił(a) uczciwość i rzetelność:	Bardzo nisko	Raczej nisko	Średnio, przeciętnie	Raczej wysoko	Bardzo wysoko	Trudno powiedzieć	Średnia ocen (1-5)	Odchylenie standardowe	
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	w procentach			
- sędziów w sądach	1997	7	14	38	18	6	18	3,02	0,99
	2000	8	18	37	17	3	17	2,85	0,96
	2006	10	21	41	13	3	12	2,76	0,95
	2016	7	20	41	15	3	14	2,85	0,93
- duchownych, księży	1997	11	18	42	18	8	3	2,95	1,08
	2000	9	17	37	23	10	4	3,07	1,10
	2006	6	16	39	25	10	4	3,20	1,03
	2016	10	19	47	17	3	4	2,83	0,94
- agentów ubezpieczeniowych	1997	2	10	45	16	4	23	3,12	0,79
	2000	3	12	42	15	3	25	3,04	0,81
	2006	3	15	42	18	3	19	3,02	0,84
	2016	6	23	46	11	0	14	2,74	0,79
- finansistów, bankowców	1997	3	8	34	23	5	27	3,27	0,88
	2000	3	8	34	22	4	29	3,25	0,87
	2006	3	7	35	22	4	29	3,24	0,86
	2016	9	19	48	9	1	14	2,71	0,85
- maklerów giełdowych	1997	3	6	30	20	4	36	3,23	0,90
	2000	2	8	28	17	4	41	3,20	0,88
	2006	2	6	32	18	4	38	3,26	0,84
	2016	7	13	36	6	1	37	2,69	0,83
- działaczy związków zawodowych	1997	5	17	47	11	2	19	2,88	0,82
	2000	8	23	42	9	1	17	2,65	0,84
	2006	3	15	45	14	2	21	2,94	0,79
	2016	11	20	40	10	1	18	2,64	0,90
- urzędników państwowych wysokiego szczebla	1997	4	14	47	15	2	18	2,96	0,81
	2000	11	27	39	8	1	14	2,55	0,88
	2006	8	26	40	12	2	13	2,72	0,90
	2016	10	25	47	8	1	9	2,61	0,83
- posłów na Sejm (parlamentarzystów)	1997	6	18	52	11	2	10	2,83	0,81
	2000	13	32	40	5	1	10	2,44	0,83
	2006	16	33	37	5	2	7	2,40	0,89
	2016	21	33	36	3	0	7	2,23	0,84
- polityków	1997	9	23	48	7	1	12	2,66	0,82
	2000	15	31	39	5	1	9	2,39	0,84
	2006	18	32	34	6	2	7	2,38	0,95
	2016	26	35	32	2	0	5	2,12	0,83
Ogólna średnia ocen według terminów badań:						1997	3,10	0,84	
						2000	3,04	0,84	
						2006	3,15	0,84	
						2016	2,99	0,80	

Zestawienie zawodów ze względu na pozytywne oceny uczciwości i rzetelności ich przedstawicieli nieco różni się od hierarchii opartej na średniej ocen. Na pierwszym miejscu (59% opinii pozytywnych) plasują się pielęgniarki, a na drugim naukowcy (55%). Niemal połowa badanych pozytywnie oceniła uczciwość i rzetelność nauczycieli (47%) oraz dentystów (46%). Na piątym miejscu usytuowali się *ex aequo* sprzedawcy sklepowi (38% opinii pozytywnych) i rzemieślnicy oferujący różnego rodzaju usługi (38%), a w dalszej kolejności lekarze (36%) i policjanci (25%). Listę zawodów uszeregowaną według odsetka pozytywnych opinii o uczciwości i rzetelności ich przedstawicieli zamykają agenci ubezpieczeniowi (11%), działacze związków zawodowych (11%), finansiści i bankowcy (10%), urzędnicy państwowi wysokiego szczebla (9%), maklerzy giełdowi (7%) oraz posłowie (3%) i politycy (2%).

W porównaniu z badaniem z roku 2006 odsetek pozytywnych ocen uczciwości i rzetelności zawodowej zwiększył się jedynie w przypadku sprzedawców sklepowych (o 3 punkty) oraz sędziów (o 2 punkty). Nie zmienił się w stosunku do stomatologów, natomiast w pozostałych przypadkach uległ zmniejszeniu. Największe spadki pozytywnych ocen uczciwości i rzetelności zawodowej dotyczą dziennikarzy (spadek o 29 punktów procentowych), finansistów (o 16 punktów), maklerów giełdowych (o 15 punktów), duchownych (o 15 punktów), naukowców (o 13 punktów), policjantów (o 13 punktów), agentów ubezpieczeniowych (o 10 punktów) oraz właścicieli sklepów i hurtowni (o 10 punktów).

Analizując zmiany średnich ocen w ostatnim dziesięcioleciu można stwierdzić, że ocena uczciwości i rzetelności zawodowej istotnie pogorszyła się w stosunku do reprezentantów czternastu profesji, w tym przede wszystkim do wspomnianych już maklerów giełdowych (-0,57), dziennikarzy (-0,53), bankowców (-0,53), księży (-0,37), działaczy związków zawodowych (-0,30), agentów ubezpieczeniowych (-0,28) oraz polityków (-0,26). Zasadniczo nie zmieniła się w stosunku do dyrektorów i kierowników firm (przedsiębiorstw), adwokatów, pielęgniarek, rzemieślników, sprzedawców w sklepach, lekarzy, urzędników gminnych i miejskich oraz stomatologów, natomiast zwiększyła się zauważalnie jedynie w odniesieniu do sędziów pracujących w sądach (+0,09). Ogólnie rzecz biorąc, uczciwość i rzetelność ludzi wykonujących różne zawody oceniana jest obecnie istotnie gorzej niż przed dziesięcioma laty (różnica średnich = - 0,16; $p < 0,05$).

Tabela 3

Chcielibyśmy teraz dowiedzieć się, co sądzi Pan(i) o uczciwości i rzetelności ludzi, którzy pracują lub działają w różnych dziedzinach, wykonują różne zawody. Jak by Pan(i) ocenił(a) uczciwość i rzetelność:	Oceny pozytywne (suma ocen „raczej wysoko” i „bardzo wysoko”)		Różnica	Średnia ocen (na skali 1-5)		Różnica średnich
	2006	2016		2006	2016	
	w procentach					
- maklerów giełdowych	22	7	-15	3,26	2,69	- 0,57 *
- dziennikarzy	49	20	-29	3,52	2,99	- 0,53 *
- finansistów, bankowców	26	10	-16	3,24	2,71	- 0,53 *
- duchownych, księży	35	20	-15	3,20	2,83	- 0,37 *
- działaczy związków zawodowych	16	11	-5	2,94	2,64	- 0,30 *
- agentów ubezpieczeniowych	21	11	-10	3,02	2,74	- 0,28 *
- polityków	8	2	-6	2,38	2,12	- 0,26 *
- naukowców	68	55	-13	3,94	3,73	- 0,21 *
- policjantów	38	25	-13	3,26	3,07	- 0,19 *
- kupców - właścicieli sklepów, hurtowni	28	18	-10	3,24	3,06	- 0,18 *
- posłów na Sejm (parlamentarzystów)	7	3	-4	2,40	2,23	- 0,17 *
- prywatnych przedsiębiorców	25	18	-7	3,12	2,96	- 0,16 *
- urzędników państwowych wysokiego szczebla	14	9	-5	2,72	2,61	- 0,11 *
- nauczycieli	50	47	-3	3,60	3,53	- 0,07 *
- dyrektorów, kierowników firm, przedsiębiorstw	15	14	-1	2,92	2,88	- 0,04
- adwokatów	21	19	-2	2,96	2,93	- 0,03
- pielęgniarek	60	59	-1	3,72	3,71	- 0,01
- rzemieślników wykonujących różne usługi, naprawy	41	38	-3	3,41	3,40	- 0,01
- sprzedawców w sklepach	35	38	3	3,35	3,39	+ 0,04
- lekarzy	37	36	-1	3,23	3,27	+ 0,04
- urzędników w urzędach gminnych i miejskich	21	19	-2	2,90	2,94	+ 0,04
- dentystów (stomatologów)	46	46	0	3,44	3,49	+ 0,05
- sędziów w sądach	16	18	2	2,76	2,85	+ 0,09 *
Ogólna średnia ocen				3,15	2,99	- 0,16 *

*Różnice średnich istotne na poziomie $p < 0,05$

★

★

★

Na podstawie wyników tegorocznego badania można stwierdzić, że zaufanie, jakim Polacy darzą ludzi pracujących w różnych dziedzinach i wykonujących różne zawody, jest dość ograniczone, co wynika z raczej przeciętnych, a nierzadko krytycznych ocen uczciwości i rzetelności zawodowej przedstawicieli różnych branż. Jedynie w przypadku dziesięciu zawodów (na dwadzieścia cztery objęte badaniem) średnia ocen na skali od 1 do 5

przekroczyła środek, przy czym tylko w przypadku naukowców i pielęgniarek co najmniej połowa badanych uznała, że przestrzegają oni standardów etycznych obowiązujących w tych zawodach. Aż dla piętnastu profesji liczba pozytywnych ocen nie przekroczyła 20%.

W wielu przypadkach obecne oceny uczciwości i rzetelności zawodowej są gorsze niż w przeszłości. W porównaniu z wynikami badania sprzed dziesięciu lat pogorszyło się postrzeganie zaangażowania w pracę przedstawicieli aż czternastu zawodów, a zauważalnie poprawiło tylko w przypadku sędziów. W stosunku do ośmiu profesji oceny pozostały stabilne.

Opracował

Rafał BOGUSZEWSKI

Tabela 1

		Jak by Pan(i) ocenił(a) uczciwość i rzetelność:					
		sprzedawców w sklepach	nauczycieli	naukowców	dentystów (stomatologów)	lekarzy	duchownych, księży
		średnie ocen na skali od 1 do 5					
	Ogółem	3,39	3,53	3,73	3,49	3,27	2,83
Płeć	Mężczyźni	3,39	3,54	3,72	3,50	3,29	2,86
	Kobiety	3,39	3,51	3,74	3,48	3,25	2,81
Wiek	18-24 lata	3,38	3,45	3,79	3,76	3,39	2,65
	25-34	3,46	3,64	3,82	3,64	3,35	2,74
	35-44	3,42	3,49	3,81	3,55	3,10	2,81
	45-54	3,25	3,42	3,66	3,30	3,23	2,82
	55-64	3,37	3,47	3,63	3,38	3,14	2,76
	65 lat i więcej	3,42	3,63	3,66	3,38	3,42	3,13
Miejsce zamieszkania	Wieś	3,38	3,47	3,65	3,47	3,23	2,80
	Miasto do 19 999	3,38	3,54	3,82	3,49	3,31	2,84
	20 000 - 99 999	3,37	3,56	3,74	3,44	3,12	2,85
	100 000 - 499 999	3,35	3,53	3,70	3,45	3,33	2,88
	500 000 i więcej mieszk.	3,53	3,68	3,96	3,77	3,55	2,84
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	3,24	3,46	3,64	3,43	3,20	2,83
	Zasadnicze zawodowe	3,37	3,37	3,51	3,30	3,22	2,86
	Średnie	3,49	3,59	3,83	3,51	3,28	2,79
	Wyższe	3,41	3,65	3,87	3,68	3,34	2,86
Grupa społ.- zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	3,37	3,65	3,91	3,74	3,38	3,00
	Średni personel, technicy	3,23	3,54	3,85	3,41	3,17	2,65
	Pracownicy adm.-biurowi	3,57	3,58	3,88	3,54	3,23	2,72
	Pracownicy usług	3,62	3,44	3,77	3,46	3,36	2,74
	Robotnicy wykwalifikowani	3,27	3,38	3,76	3,38	3,12	2,78
	Robotnicy niewykwalifik.	3,25	3,57	3,50	3,45	3,27	2,48
	Rolnicy	3,28	3,30	3,49	3,35	3,17	2,78
	Pracujący na własny rach.	3,36	3,54	3,70	3,50	3,11	2,68
Bierni zawodowo	Renciści	3,55	3,55	3,99	3,58	3,24	2,97
	Emeryci	3,41	3,57	3,62	3,39	3,33	3,05
	Uczniowie i studenci	3,35	3,42	3,77	3,83	3,30	2,70
	Bezrobotni	3,36	3,58	3,57	3,41	3,35	2,70
	Gospodynie domowe i inni	3,42	3,48	3,65	3,34	3,10	2,79
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	3,30	3,61	3,82	3,52	3,20	2,92
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	3,47	3,46	3,72	3,54	3,16	2,42
	sekt. pryw. poza rolnict.	3,38	3,51	3,80	3,53	3,31	2,80
	prywatnym gosp. rolnym	3,23	3,22	3,53	3,37	3,27	2,91
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	3,34	3,28	3,61	3,34	3,24	2,71
	Od 650 do 999 zł	3,43	3,68	3,69	3,49	3,24	2,87
	Od 1000 do 1399 zł	3,46	3,58	3,77	3,54	3,27	2,91
	Od 1400 zł do 1999 zł	3,32	3,57	3,71	3,44	3,22	2,73
	2000 zł i więcej	3,35	3,63	3,81	3,58	3,40	2,97
Ocena własnych war. mater.	Złe	3,34	3,43	3,75	3,41	3,22	2,55
	Średnie	3,36	3,47	3,72	3,40	3,17	2,77
	Dobre	3,43	3,59	3,74	3,59	3,36	2,94
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	3,55	3,58	3,54	3,37	3,14	3,52
	Raz w tygodniu	3,38	3,56	3,71	3,48	3,27	3,12
	1-2 razy w miesiącu	3,42	3,50	3,74	3,42	3,26	2,68
	Kilka razy w roku	3,31	3,49	3,76	3,50	3,31	2,57
	W ogóle nie uczestniczy	3,45	3,49	3,82	3,68	3,24	2,12
Poglądy polityczne	Lewica	3,31	3,50	3,76	3,54	3,20	2,54
	Centrum	3,37	3,49	3,68	3,51	3,27	2,65
	Prawica	3,43	3,61	3,73	3,46	3,28	3,23
	Trudno powiedzieć	3,41	3,49	3,76	3,48	3,28	2,75

Tabela 1 (cd.)

		Jak by Pan(i) ocenił(a) uczciwość i rzetelność:					
		dziennikarzy	policjantów	urzędników w urzędach gminnych i miejskich	agentów ubezpiecze- niowych	adwokatów	polityków
		średnie ocen na skali od 1 do 5					
	Ogółem	2,99	3,07	2,94	2,74	2,93	2,12
Płeć	Mężczyźni	3,00	3,02	2,89	2,77	2,83	2,12
	Kobiety	2,97	3,10	2,99	2,70	3,03	2,12
Wiek	18-24 lata	2,67	3,09	2,94	2,76	3,40	2,02
	25-34	2,96	3,09	2,94	2,73	3,19	2,04
	35-44	3,15	3,04	2,88	2,70	2,86	2,11
	45-54	2,97	3,00	2,91	2,67	2,77	2,17
	55-64	3,05	3,01	2,92	2,77	2,88	2,07
	65 lat i więcej	2,96	3,15	3,06	2,79	2,62	2,26
Miejsce zamieszkania	Wieś	3,04	3,08	2,95	2,73	2,98	2,20
	Miasto do 19 999	3,06	3,01	2,98	2,76	2,91	2,16
	20 000 - 99 999	2,89	2,99	2,91	2,65	2,82	2,01
	100 000 - 499 999	3,01	3,07	2,95	2,85	2,91	2,12
	500 000 i więcej mieszk.	2,85	3,24	2,92	2,72	3,04	1,95
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	3,03	3,09	2,90	2,76	2,80	2,16
	Zasadnicze zawodowe	3,08	2,95	2,89	2,67	2,85	2,36
	Średnie	2,96	3,11	2,92	2,79	2,92	2,01
	Wyższe	2,89	3,10	3,05	2,71	3,10	1,99
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	2,94	3,10	3,04	2,64	3,18	1,96
	Średni personel, technicy	2,91	3,10	2,92	2,64	2,79	2,13
	Pracownicy adm.-biurowi	2,91	3,12	3,08	2,71	3,00	2,06
	Pracownicy usług	3,17	3,29	2,86	2,92	3,11	2,22
	Robotnicy wykwalifikowani	3,20	3,03	2,98	2,71	2,83	2,16
	Robotnicy niewykwalifik.	3,06	2,89	2,85	2,76	2,98	2,11
	Rolnicy	3,07	3,29	2,89	2,78	2,97	2,30
Pracujący na własny rach.	2,89	2,85	2,71	2,84	2,77	1,77	
Bierni zawodowo	Renciści	3,22	2,93	2,99	2,84	2,86	2,37
	Emeryci	2,95	3,08	3,01	2,79	2,68	2,19
	Uczniowie i studenci	2,58	3,18	2,89	2,72	3,34	2,00
	Bezrobotni	2,89	2,96	2,72	2,61	2,90	1,92
	Gospodynie domowe i inni	3,00	3,01	2,91	2,68	3,02	2,37
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	2,91	3,12	3,11	2,64	3,00	2,15
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	3,10	3,03	2,83	2,67	2,97	1,96
	sekt. pryw. poza rolnict.	3,04	3,06	2,90	2,78	2,98	2,04
	prywatnym gosp. rolnym	3,12	3,16	2,96	2,78	2,93	2,37
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	2,99	3,03	2,93	2,66	3,03	2,22
	Od 650 do 999 zł	3,11	3,18	3,03	2,78	3,00	2,25
	Od 1000 do 1399 zł	3,02	3,07	2,95	2,73	2,91	2,27
	Od 1400 zł do 1999 zł	2,91	3,02	2,83	2,61	2,70	1,98
	2000 zł i więcej	2,89	3,16	3,01	2,86	3,06	2,10
Ocena własnych war. mater.	Złe	3,10	2,93	2,80	2,44	2,67	1,94
	Średnie	3,02	3,04	2,92	2,72	2,86	2,12
	Dobre	2,93	3,11	2,99	2,80	3,04	2,15
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	2,67	3,15	3,02	2,64	2,89	2,32
	Raz w tygodniu	3,03	3,12	3,06	2,79	2,94	2,23
	1-2 razy w miesiącu	3,04	3,01	2,81	2,67	2,90	2,09
	Kilka razy w roku	2,97	3,00	2,95	2,73	2,99	2,06
	W ogóle nie uczestniczy	2,94	3,02	2,65	2,68	2,88	1,78
Poglądy polityczne	Lewica	3,08	3,09	2,99	2,84	2,96	2,03
	Centrum	3,02	3,00	2,91	2,70	2,89	1,93
	Prawica	2,85	3,07	2,95	2,71	2,84	2,35
	Trudno powiedzieć	3,04	3,10	2,93	2,73	3,06	2,10

Tabela 1 (cd.)

		Jak by Pan(i) ocenił(a) uczciwość i rzetelność:					
		sędziów w sądach	posłów na Sejm (parlamentarzystów)	dyrektorów, kierowników firm, przedsiębiorstw	pielęgniarek	rzemieślników wykonujących różne usługi, naprawy	kupców - właścicieli sklepów, hurtowni
	Ogółem	2,85	2,23	2,88	3,71	3,40	3,06
Płeć	Mężczyźni	2,80	2,21	2,86	3,71	3,40	3,09
	Kobiety	2,89	2,25	2,90	3,71	3,40	3,03
Wiek	18-24 lata	3,26	2,18	2,89	3,60	3,52	3,17
	25-34	3,05	2,22	3,03	3,73	3,59	3,13
	35-44	2,91	2,14	2,93	3,70	3,42	3,12
	45-54	2,70	2,29	2,82	3,71	3,31	2,96
	55-64	2,71	2,17	2,71	3,77	3,27	2,98
	65 lat i więcej	2,55	2,37	2,86	3,70	3,31	3,00
Miejsce zamieszkania	Wieś	2,89	2,33	2,90	3,68	3,38	3,08
	Miasto do 19 999	2,71	2,22	2,94	3,86	3,43	3,14
	20 000 - 99 999	2,81	2,15	2,76	3,65	3,36	2,94
	100 000 - 499 999	2,86	2,28	2,94	3,67	3,38	3,04
	500 000 i więcej mieszk.	2,96	1,97	2,86	3,84	3,51	3,15
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	2,77	2,33	2,79	3,59	3,29	2,91
	Zasadnicze zawodowe	2,78	2,35	2,83	3,65	3,33	3,04
	Średnie	2,77	2,18	2,87	3,76	3,44	3,12
	Wyższe	3,05	2,11	3,01	3,81	3,50	3,11
Grupa społ.- zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	3,13	2,14	3,03	3,80	3,45	3,14
	Średni personel, technicy	2,85	2,24	2,92	3,96	3,32	3,08
	Pracownicy adm.-biurowi	2,89	2,15	3,00	3,97	3,55	3,21
	Pracownicy usług	3,01	2,35	2,94	3,79	3,36	3,17
	Robotnicy wykwalifikowani	2,85	2,20	2,87	3,55	3,43	3,16
	Robotnicy niewykwalifik.	2,90	2,31	2,95	3,70	3,45	2,88
	Rolnicy	2,62	2,35	2,88	3,73	3,32	3,02
	Pracujący na własny rach.	2,60	1,85	2,80	3,61	3,36	3,05
Bierni zawodowo	Renciści	2,82	2,42	2,85	3,80	3,35	3,06
	Emeryci	2,56	2,32	2,80	3,73	3,31	2,98
	Uczniowie i studenci	3,27	2,10	2,93	3,57	3,43	3,14
	Bezrobotni	2,78	2,12	2,55	3,63	3,50	2,85
	Gospodynie domowe i inni	2,92	2,43	2,94	3,44	3,38	2,96
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	2,95	2,25	2,92	3,80	3,42	3,11
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	2,91	2,18	2,97	3,68	3,50	3,17
	sekt. pryw. poza rolnict.	2,95	2,13	2,93	3,73	3,41	3,09
	prywatnym gosp. rolnym	2,65	2,42	3,07	3,68	3,31	3,05
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	2,80	2,27	2,81	3,64	3,41	3,05
	Od 650 do 999 zł	2,85	2,40	3,00	3,69	3,32	3,05
	Od 1000 do 1399 zł	2,80	2,29	2,79	3,75	3,48	3,06
	Od 1400 zł do 1999 zł	2,67	2,10	2,89	3,80	3,40	3,00
	2000 zł i więcej	2,96	2,22	2,98	3,79	3,36	3,06
Ocena własnych war. mater.	Złe	2,67	1,83	2,55	3,59	3,33	3,03
	Średnie	2,76	2,25	2,84	3,64	3,36	3,01
	Dobre	2,96	2,28	2,97	3,79	3,44	3,11
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	2,91	2,69	2,92	3,69	3,27	3,05
	Raz w tygodniu	2,86	2,33	2,91	3,76	3,37	3,06
	1-2 razy w miesiącu	2,81	2,15	2,81	3,69	3,41	3,04
	Kilka razy w roku	2,93	2,16	2,95	3,64	3,39	3,07
	W ogóle nie uczestniczy	2,71	1,89	2,74	3,70	3,53	3,06
Poglądy polityczne	Lewica	2,83	2,04	2,94	3,72	3,51	3,06
	Centrum	2,96	2,18	2,86	3,71	3,41	3,07
	Prawica	2,64	2,42	2,87	3,73	3,40	3,07
	Trudno powiedzieć	2,99	2,19	2,88	3,69	3,32	3,04

Tabela 1 (cd.)

		Jak by Pan(i) ocenił(a) uczciwość i rzetelność:					
		prywatnych przedsiębiorców	działaczy związków zawodowych	urzędników państwowych wysokiego szczebla	maklerów giełdowych	finansistów, bankowców	informatyków
		średnie ocen na skali od 1 do 5					
	Ogółem	2,96	2,64	2,61	2,69	2,71	3,56
Płeć	Mężczyźni	2,95	2,55	2,55	2,67	2,64	3,52
	Kobiety	2,98	2,73	2,66	2,71	2,77	3,60
Wiek	18-24 lata	3,06	2,94	2,62	2,71	3,02	3,62
	25-34	3,08	2,76	2,59	2,83	2,69	3,65
	35-44	2,94	2,68	2,60	2,80	2,65	3,59
	45-54	2,91	2,44	2,50	2,66	2,71	3,56
	55-64	2,89	2,52	2,62	2,53	2,62	3,52
	65 lat i więcej	2,90	2,59	2,72	2,39	2,67	3,40
Miejsce zamieszkania	Wieś	2,88	2,79	2,63	2,66	2,74	3,45
	Miasto do 19 999	2,87	2,66	2,68	2,74	2,82	3,61
	20 000 - 99 999	2,92	2,52	2,52	2,62	2,59	3,62
	100 000 - 499 999	3,21	2,58	2,69	2,75	2,71	3,56
	500 000 i więcej mieszk.	3,14	2,43	2,50	2,76	2,71	3,81
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	2,75	2,70	2,71	2,39	2,61	3,38
	Zasadnicze zawodowe	2,94	2,68	2,61	2,71	2,75	3,40
	Średnie	2,98	2,65	2,53	2,76	2,74	3,62
	Wyższe	3,09	2,56	2,63	2,74	2,70	3,74
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	3,15	2,46	2,66	2,79	2,69	3,77
	Średni personel, technicy	2,79	2,76	2,69	2,95	2,74	3,60
	Pracownicy adm.-biurowi	2,89	2,67	2,67	2,75	2,72	3,59
	Pracownicy usług	2,94	3,15	2,70	2,75	2,87	3,56
	Robotnicy wykwalifikowani	2,92	2,53	2,58	2,79	2,66	3,51
	Robotnicy niewykwalifik.	2,94	2,94	2,67	2,70	2,75	3,45
	Rolnicy	2,90	2,87	2,46	2,65	2,58	3,51
	Pracujący na własny rach.	3,26	2,22	2,32	2,71	2,71	3,53
Bierni zawodowo	Renciści	2,65	2,71	2,70	2,50	2,80	3,47
	Emeryci	2,94	2,51	2,63	2,39	2,62	3,43
	Uczniowie i studenci	3,17	2,80	2,68	2,77	3,04	3,61
	Bezrobotni	2,90	2,71	2,39	2,39	2,47	3,66
	Gospodynie domowe i inni	2,86	2,78	2,60	2,91	2,80	3,57
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	2,87	2,68	2,80	2,73	2,77	3,52
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	3,04	2,61	2,52	2,78	2,74	3,76
	sekt. prywat. poza rolnict.	3,05	2,61	2,58	2,79	2,69	3,56
	prywatnym gosp. rolnym	2,90	2,84	2,54	2,80	2,69	3,51
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	2,91	2,78	2,73	2,69	2,69	3,58
	Od 650 do 999 zł	2,93	2,88	2,67	2,70	2,86	3,49
	Od 1000 do 1399 zł	2,91	2,81	2,65	2,75	2,71	3,55
	Od 1400 zł do 1999 zł	2,93	2,42	2,49	2,43	2,51	3,52
	2000 zł i więcej	3,11	2,43	2,70	2,80	2,72	3,70
Ocena własnych war. mater.	Złe	2,64	2,47	2,26	2,41	2,54	3,60
	Średnie	2,91	2,75	2,62	2,61	2,71	3,47
	Dobre	3,06	2,58	2,66	2,78	2,74	3,63
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	2,81	2,84	2,84	2,44	2,68	3,47
	Raz w tygodniu	2,96	2,70	2,72	2,72	2,78	3,54
	1-2 razy w miesiącu	2,87	2,66	2,48	2,73	2,55	3,50
	Kilka razy w roku	2,99	2,65	2,63	2,70	2,81	3,64
	W ogóle nie uczestniczy	3,13	2,30	2,22	2,59	2,52	3,64
Poglądy polityczne	Lewica	3,05	2,49	2,57	2,69	2,76	3,62
	Centrum	2,99	2,51	2,56	2,76	2,74	3,54
	Prawica	2,92	2,76	2,70	2,66	2,58	3,59
	Trudno powiedzieć	2,92	2,74	2,58	2,65	2,79	3,51